

Aanpak van coccidiose vooral zaak van management

# Afrekenen met coccidiose-infecties

Kalverdiarree is een probleem van alle tijden. De ziekte kan een bacteriële, een virale maar ook een parasitaire oorzaak hebben. Diarree door parasieten komt steeds meer onder de aandacht. Met name coccidiose is de laatste jaren in stijgende mate vastgesteld door DGZ. Bedrijfs groei lijkt een mogelijke reden.

tekst **Annelies Debergh**

In de jongveeopfok is kalverdiarree nog steeds een van de meest ergerlijke problemen voor veehouders. De traditionelere infecties zoals diarree door E. coli of rota-coronavirussen zijn in de sector doorgaans goed bekend. Veel minder weet men in de praktijk af van parasitaire infecties als cryptosporidiose, giardiadiarree en coccidiose.

Expertise van Dierengezondheidszorg Vlaanderen (DGZ) stelt dat coccidiose de laatste jaren meer voorkomt op rundveebedrijven. Koen De Bleecker, teamleider diergezondheid herkauwers bij DGZ, bevestigt dat. 'Coccidiose is een ziekte die veel te maken heeft met het management. Bedrijven worden groter en intensiever en het management wordt daar niet altijd voldoende op voorzien. In de praktijk merken we dat soms twintig tot dertig procent meer kalveren gehuisvest worden in een stal voorzien voor een kleiner aantal dieren.' Met name de hygiëne komt bij groei vaak onder druk te staan. 'Dat werkt coccidiose, maar ook sommige andere infecties in de hand.'

Professor Edwin Claerebout van de afdeling parasitologie aan de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent stelt eveneens dat veel afhangt van het management en de hygiëne. Hij ziet echter geen duidelijke correlatie tussen schaalvergroting en meer gevallen van coccidiose. 'Grotere bedrijven hebben vaak een beter management en een betere hygiëne ten opzichte van kleinere bedrijven.'

## Tien tot vijftien procent problematisch

In Nederland zijn recent geen onderzoeken gedaan naar het voorkomen van coccidiose op rundveebedrijven. 'We gaan ervan uit dat coccidiose op vrijwel alle rundveebedrijven voorkomt als jeugdinfectie op een leeftijd van één tot drie maanden of één tot zes maanden', zegt Menno Holzhauer, specialist rundergezondheid bij GD Deventer. Deze besmetting leidt gelukkig niet op alle bedrijven tot problemen. 'De schatting is dat de infectie wel last

geeft op tien tot vijftien procent van de bedrijven. Soms gaat het dan om echt hardnekkige problemen, omdat de eitjes of zogenaamde oöcysten zeer resistent en moeilijk te bestrijden zijn.'

Voor onderzoek op coccidiose adviseert GD een mengmonster van mest in te sturen van vijf dieren. Dat mengmonster wordt vervolgens zowel op coccidiose als op Giardia onderzocht. 'Deze beide parasieten zijn niet altijd eenvoudig van elkaar te onderscheiden op basis van klinische verschijnselen.'

## Eimeria-soorten oorzaak van coccidiose

Coccidiose is een ziekte die wereldwijd en bij verschillende diersoorten voorkomt. In West-Europa liggen een tiental verschillende Eimeria-soorten aan de basis van coccidiose. Slechts drie veroorzaken de ziekte bij runderen. Het gaat om Eimeria bovis, Eimeria zuernii en Eimeria alabamensis. Deze laatste soort wordt gerelateerd aan weidecoccidiose bij rundvee en kent een snellere cyclus.

Coccidiose is een aandoening die in de eerste plaats kalveren en jongvee treft. De ziekte treedt meestal op een paar weken tot een maand na de overgang van individuele hokken naar groepshuisvesting, meestal in een hok waar voordien een besmette groep zat. De symptomen van een coccidiose-infectie variëren van een lichte tot een spuitende, waterige diarree. In erge gevallen is de diarree soms van wat bloed vergezeld.

'De ziekte heeft een breed spectrum aan symptomen', gaat Edwin Claerebout verder. 'Er zijn bedrijven met een subklinische coccidiose-infectie. Bij een lichte infectie hebben de dieren geen last van de ziekte en bouwen ze vrij snel immuniteit op. Een matige infectie zorgt voor een lichte diarree en een suboptimale groei. Een erge infectie zorgt voor opvallende diarree, een duidelijke groeivertraging en een grotere vatbaarheid voor andere infecties.' Volgens Walter Peeters, regionaal directeur en rundveespecialist bij Janssens Pharmaceutica Animal Health, is stress een belangrijke factor in de



Tot een leeftijd van zes weken kalveren beter individueel huisvesten

ontwikkeling en veruiterlijking van coccidiose. 'Stress zorgt voor een cortisolreactie en tast zo de afweer van het kalf aan, waardoor infecties gemakkelijker doorbreken. Normaal gesproken kunnen kalveren na contact met de coccidiën de infectie vanzelf de baas. Bij een teveel aan stressfactoren stijgt de cortisolproductie en kan het maanden duren eer de kalveren weerstand opbouwen tegen de coccidiën.'

Een belangrijk gevolg van coccidiose is groeivertraging. 'De darm is de motor van het kalf', gaat Walter Peeters verder. 'De coccidiën vreten de cellen van de darm aan. De darmfunctie wordt aangetast zodat de opname van voedingsstoffen belemmerd wordt. Dat zorgt er vervolgens voor dat kalveren ook weer vatbaarder zijn voor bacteriële en virale infecties. Hevige diarree en mest op de hakken van de achterpoten zijn typische tekenen van coccidiose.'

Dat behalve stress ook een gemengde bedrijfsstructuur met meerdere diersoorten coccidiose in de hand werkt, spreekt professor Claerebout onmiddellijk tegen. 'Het is een misverstand dat coccidiose zomaar van varkens of van kippen kan overgaan naar melk- of vleesvee en omgekeerd', benadrukt hij. 'Coccidiën zijn diersoortspecifiek. Voor coccidiose bij varkens en kippen zijn andere Eimeria-soorten verantwoordelijk. Dat wil ook zeggen dat een infectie met rundercoccidiose evenmin door duiven, kauwen of andere vogelsoorten het bedrijf kan binnenkomen.'

## Schoon en droog milieu

In de aanpak van coccidiose is met name de hygiëne belangrijk. 'Omdat de besmetting vooral uit de omgeving van het dier komt, is het zaak om daar de aandacht op te vestigen', zegt Koen De Bleecker. 'Kalveren kunnen het best tot een leeftijd van zes weken zo veel mogelijk individueel worden gehuisvest. Ze samenbrengen kan het beste in kleine groepen van maximaal vier tot zes dieren in een propere box.'

Alles begint met een rechte omgeving, stelt Edwin Claerebout nog. 'Kalveren in diepstrooiselboxen kunnen het best zo frequent mogelijk worden ingestrooid opdat ze altijd droog liggen. Bij een doorschuifstelsel naargelang de groei van het jongvee kunnen veehouders de boxen tussen de huisvesting van twee groepen maar beter leeghalen, reinigen en eventueel even leeg laten staan om uit te drogen.'

Huisvesting in een coccidiosevrij milieu is gewenst, neemt De Bleecker weer over. 'Er zijn specifieke middelen op de markt om de hokken na het reinigen te ontsmetten en de oöcysten te vernietigen. Bijkomend kunnen veehouders de kalveren bij het groeperen preventief behandelen tegen coccidiose.'

Walter Peeters bevestigt dat en wijst op bedrijven met een voorgeschiedenis van coccidiose. 'Door preventief te behandelen stopt de uitscheiding van oöcysten, verlaagt de infectiedruk en verkleint de kans op klinische coccidiose. Belangrijk is om dit te doen met een middel dat de natuurlijke immuniteitsopbouw niet verstoort.'

Als dan toch nog infectie opduikt, is het volgens De Bleecker zaak om het zieke kalf zo snel mogelijk te isoleren. 'Zo wordt verhinderd dat de infectie van dier naar dier overgaat.'